

Barcelona 12 de desembre de 1924

L'Esquella de la Torratxa

Any XLVII Número 2388 15 cèntims — Atrassats 30

DON VÍCTOR BALAGUER
el gran patrici i poeta català

Carquinyolis Berenguer

CALDAS DE MONTBUY

“LA CONFIANZA” Confiteria i Pastisseria

Els Carquinyolis Berenguer es venen en totes les bones pastisseries de Catalunya

Resseguiu el món sencê,
companyies, monopolis,
i en lloc hi ha carquinyolis
com els de *Cân Berengué*.

Són fets exquisidament
i el que els tasti una vegada
durà sempre al pensament
aquella dolçor sagrada.

BICICLETES
Motos
Accesoris i Sports

SANROMA

Balmes, 62 - Teléfon 1445 A - BARCELONA

GRAN CAFÈ RESTAURANT **OLYMPIA**

Ronda Sant Pau, 17-21

Salons per a banquets. - Esplèndits
locals per a Dominó i Tresillo

22 Billars

Preus econòmics

SALON DORE de la GRANJA ROYAL Lloc predilecte del públic distingit

TE-CONCERT

de 5 a 8 i mitja tarda amb musica de Tzigans

Vetllades musicals

de 10 a 12 nit amb extraordinaris concerts
per l'eximi Quintet TOLDRA

Elegants sortides de teatre

de 12 a 2 i mitja de la matinada
amenitzades per l'Orquestrina ROYAL

: El més selecte en el Ram de Pastisseria :
Les últimes creacions en Nates, Cremes i Chantilly

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:

Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

Don Víctor

Sospito que li fem un tort an en Víctor Balaguer. Ja estava bé, com a record romàntic i com a silueta decorativa, i com a estàtua en el Parc, i un dia, ignorem quin conreuador d'efemèrides, llençà el pregó de que el dia onze de desembre de 1924, s'esqueien cent anys justos de la neixença d'en Víctor Balaguer. Sense gaire costum de celebrar centenaris propis, els periodistes han ressuscitat el nom d'en Balaguer, i han aparegut ditirambes, crítiques, poesies famoses, llista d'obres, enquestes d'homes de lletres i retrats.

Cosa curiosa. Tots ens el sabem de memòria el retrat d'en Víctor Balaguer. Aquella barba densa i partida, aquella cabellera acurada, aquell nas recte, aquella capa, creuada com una toga... Però, i de les seves obres, què en sabem? Què en saben els poetes? Què els escriptors? Què els historiadors? Per a comble d'oblits, l'únic vers popular d'en Balaguer, ningú podrà recordar-lo aquests dies.

En Víctor Balaguer era un home excessiu. De res li venia d'aquí. No li venia d'una tragèdia, ni d'un drama, ni d'una novella, ni d'una història, ni d'un llibre de versos. Fou historiador, crític, orador, polític, parlamentari, economista, poeta, en fi, poeta. El trobador de Montserrat, li deien. Com a trobador ha quedat. Com a trobador apareix en els retrats. Com a trobador, restarà. De tota la seva obra, les trobes són el més perfecte. La seva història de Catalunya, es llegeix com una novel·la. Les seves històries de trobadors, com uns contes. Les seves tragèdies... Les seves tragèdies no es llegeixen. Però en Víctor Balaguer, feia bonic. Hi havia en ell quelcom d'airós, i les seves poesies rimaven amb la seva barba i la seva capa, poesies joc-floralesques amb tot el caràcter d'una època gesticuladora i lírica.

Fou el català terme mig que no es decantà per cap cantó, vivint en un equívoc permanent. No va ésser mai republicà, però sempre, dins de la monarquia, practicava un lliberalisme radical. No fou catalanista, i cantava com si ho fos. Fou centralista, i de tant en tant apareixia el federal. Visqué una vida dispersa, i creà el seu Museu-Biblioteca. Donà tota la seva acció a Madrid, i volgué ésser enterrat a Vilanova.

Però tant se val. En Víctor Balaguer, a Catalunya, té

immortalitat. Per a sempre més serà glòria catalana, i ningú farà història nostra sense passar per la seva història, ni de poesia nostra, sense anar a raure a la seva poesia, ni del nostre renaixement sense esmentar la seva activitat, les seves odes primeres i la seva amistat amb els felibres provençals. La generació actual si parla d'ell, serà severa. I n'obstant, en Víctor Balaguer té moltes coses per a rebre l'absolució dels moderns. El Museu de Vilanova és una d'elles. Aquella col·lecció oriental ens diu que en Víctor Balaguer tenia una sensibilitat que, en un altre ambient, hauria estat l'home de lletres, grat a totes les generacions.

En Víctor Balaguer va estimar totes les coses nobles—la llibertat, els versos, la terra, la pintura, l'amistat—i és just que ens l'estimem. I que estimem, aquell rostre seu, tan d'època, tan de cavaller romàntic. I aqueix nom seu, tan enfònic, que sembla un personatge de l'Echegaray.

PARADOX

EL BON METGE

Aquest és un metge amic nostre que cada nit va al "Cómico" a veure actuar an en Joan Santacana, aquest actor català que s'ha fet un nom i una fortuneta fora de Catalunya.

A nosaltres ens estranya l'assiduitat d'aquest metge amic nostre en assistir al teatre "Cómico". Sabem que no és aficionat al teatre, que la comèdia més digna el fa dormir. Sabem que no coneix a l'actor Santacana i que, per lo tant, no és amic seu.

Doncs per què va cada nit al "Cómico"?

Senzillament: perquè en una obra, *El Idiota*, l'actor Santacana fa una caiguda tremenda que causa profunda emoció en el públic.

—Per això hi vas?—preguntàrem, estranyats, al metge.

—Sí, senyor.

—Però tant t'interessa la caiguda?

—No m'interessa la caiguda, el que m'interessa és que es pugui trencar el cap... i per això hi vaig: per a ésser-hi a temps.

UNA BONA IDEA

Aquests dies hem tingut entre nosaltres a don Carles Arniches, un dels pocs autors de primera fila del teatre espanyol. Don Carles Arniches ha vingut a estrenar un sàinet i a veure un partit de futbol. Val a dir que l'interessava més el partit de futbol que el sàinet. Un partit de

futbol és per a l'Arniches una cosa molt sèria. Tant és així que el dia 21 tornarà a estar entre nosaltres l'autor de *Es mi hombre* per a veure un altre partit de futbol.

L'Arniches se'n va de Barcelona, però, sense haver vist una cosa que volia veure: representar una obra qual-sevol de l'Ignasi Iglesias.

—Còm és que no es representen les obres de l'Ignasi Iglesias?—ha volgut saber l'Arniches.

I nosaltres no hem sabut què contestar. Però l'autor madrileny ha dit de l'autor català:

—El millor que podria fer l'Iglesias és escriure les obres en català, tal com fa ara, i, inèdites, donar-les a traduir i estrenar-les en castellà. Hi guanyarien ell i Catalunya.

Proses epigramàtiques

DEL COS I DE L'ESPERIT

Generalment, l'home fort d'esperit és flac de còrpora. I no és gens necessari que sigui fort corporalment. Jo crec—com em deia l'amic Pere Corominas, parlant de lluites acèrrimes—que l'home fort d'esperit no deu esser-hi, sinó dirigir-les. Les sedes no serveixen per a fregar els rajols. La seda és fina d'una finor d'esperit i el cos és rústec i grosser. Es el fregall de les rajoles per les quals deu passejar-s'hi senyorialment l'esperit.

DE LA SEDA

La seda és fina com les idees subtils o si ho preferiu, les idees subtils són fines com la seda i la seda i les idees són treballades d'una manera versemblant. Tenim una cosa dins del cap que és com un cuc de seda: va teixint, va teixint. El cuc de seda o crisàlida esdevé papallona i pren el vol. Les idees subtils també prenen el vol de papallona i van teixint en l'esperit dels homes la seda brillant i policromada de la cultura universal, que quan és veritable, és fina com la seda.

DE LA PALMERA

Al bell mig de la Plaça Reial, morena, gràcil, tranquil·la, envoltada d'art nostrat i extenent els seus ventalls superbs que semblen enyorar una rauxeta del Sinamum; s'aixeca la palmera.

Sols tu ets forastera en mig d'aquesta plaça, i t'hi sents bé. Està clar, com que Barcelona és una ciutat cosmopolita. Això ja ho ha dit tothom. El que no ha dit tothom és el que entre nosaltres s'hi senti bé un tros de desert; una palmera que entre les hercúlees columnes del "Non plus ultra" ostenta els raïms bruns de la seva joia.

A voltes és tan dolç el saber viure en un desert entre gentades que hom esdevé gràcil com tu, oh, palmera!

SALPER

DEL BON GUST I DE LA CIVILITZACIÓ

Acabem de descobrir que Barcelona no és una ciutat civilitzada. Es a dir: ho és, però no ho sembla. I la qüestió és semblar-ho.

Sovint es confon el bon gust amb la civilització. I són dues coses que no tenen res que veure l'una amb l'altra. El gramòfon, per exemple, és una cosa civilitzada... però no és una cosa de bon gust. Aquella ronquera, aquells grinyols, aquella bocina, no són de bon gust.

També el telèfon és un producte que devem a la civilització, però no és un producte de bon gust. Ens explicarem: Telefonar seria una cosa agradable, segons amb qui es telefonés, perquè sempre s'estalviaria un el turment de veure la cara del a qui es telefona. Però com telefonar és més difícil que entendre la Crítica de la raó pura, de Kant, aquest aparell, que tan útil seria, es converteix en un objecte provocador de renecs. I els renecs, encara que siguin civilitzats—els bàrbars no renegaven—no són una cosa de bon gust.

Tots els sastres saben que l'elegància no està en les costures ni en les etxures del trajo, sinó en el que el porta, en la manera de portar-lo.

Així mateix passa amb les ciutats. No hi fa res que tinguin gran avingudes, catorze mil automòbils, cases de sis pisos—a cent durus de lloguer cada pis al mes—amb ascensor, quarto de bany, etcètera, etc.

Es la gent qui fa civilitzades a les ciutats, el seu esperit, la seva finor.

Per això no creiem civilitzada a la nostra ciutat: perquè la nostra gent no ho és.

XARAU

Cant a la passió

A l'amic Fèlix Roure

Deixeu que el foc de la passió s'emmeni
els vostres llavis i el vostre cor;
féu que el plaer us assereni,
encar que sigui amb serenors de mort.

Amb la passió incontenible
sabreu amà i sofrí
i sentireu que us fibla
al fons del cor, quelcom diví.

Abandoneu-se a les besades,
que el cor s'encengui apassionat
amb les roentes flamarades
de la impuresa i del pecat.

EL SENYOR ESTEBAN ADMIRAT

—I quin gall d'indi! I quina llàstima que per a nosaltres sigui pintat!

UN HOME DE TREMP

En «Rosinyol de Ca'n Palau», que, malgrat haver complert noranta cinc anys, està acabant els conills i perdius del Vallès, i encara balla sardanes a la plaça de La Garriga.

Cansa el teu cos en el plaer!
Dóna al cavall tota la brida
i no respectis blanc ni verd!
Ja que la vida és sols mentida,
cansa el teu cos en el plaer!

I no respectis rei ni llei
si acàs no et dóna fruïció.
No hi ha més llei, ni Déu, ni rei
que el déu i el rei de la passió.

Gosa depressa que el món fuig
i la carn devindrà inerta i muda
i sentiràs l'enuig
d'aquesta vida que has perduda.

Pensa que el plaer és el més gran:
—color de cel, color de rosa—
Totes les coses passaran.
Ara que passen, gosa.

SALVADOR PERARNAU

LES SUBSISTÈNCIES

La mare.—Si no calles et faré menjar palla.

La criatura (que es molt espavilada pels anys que té)

—Encara va barata?

Els carrers de Barcelona

RAMBLA DE CAPUTXINS

També es coneix aquest tros pel nom de *Rambla del Centre i dels Teatres* per estar situat a un dels seus extrems el teatre Principal i a l'altre el Liceu. D'aquest n'hem parlat al fer-ho de la plaça de la Boqueria; d'aquell en parlarem quan ho fem de la del Teatre.

Porta el nom de Caputxins per haver-se aixecat en aquesta Rambla aquell convent del qual s'ha parlat també.

Aquest tros de Rambla és el més concorregut, i en dies senyalats, punt de reunió de l'elegància barcelonina. Durant l'estiu, a la nit, es converteix en un veritable saló, al que acudeixen en gran nombre les dames i cavallers per a assentar-se i conversar sota els seus arbres.

En aquest punt es troben també les principals fondes i cafès de Barcelona.

Existien antigament en el lloc del qual parlem, dos edificis religiosos, el col·legi de Sant Angel, màrtir, de Carmelites calçats, fundat per la religió en 1593, i el de Sant Pere Nolasc, de Pares Mercedaris fundat pel P. Fra Dalmau Serra, en 1843. El primer d'aquests dos, després d'haver estat en aquest últim temps residència i oficines del quefe polític o governador civil, és avui quarter de la

ELS RICS

- Ara dona més *postín* que mai anar al Liceu.
- Per què?
- Perquè canten en rus i podem fer veure que l'entenem!

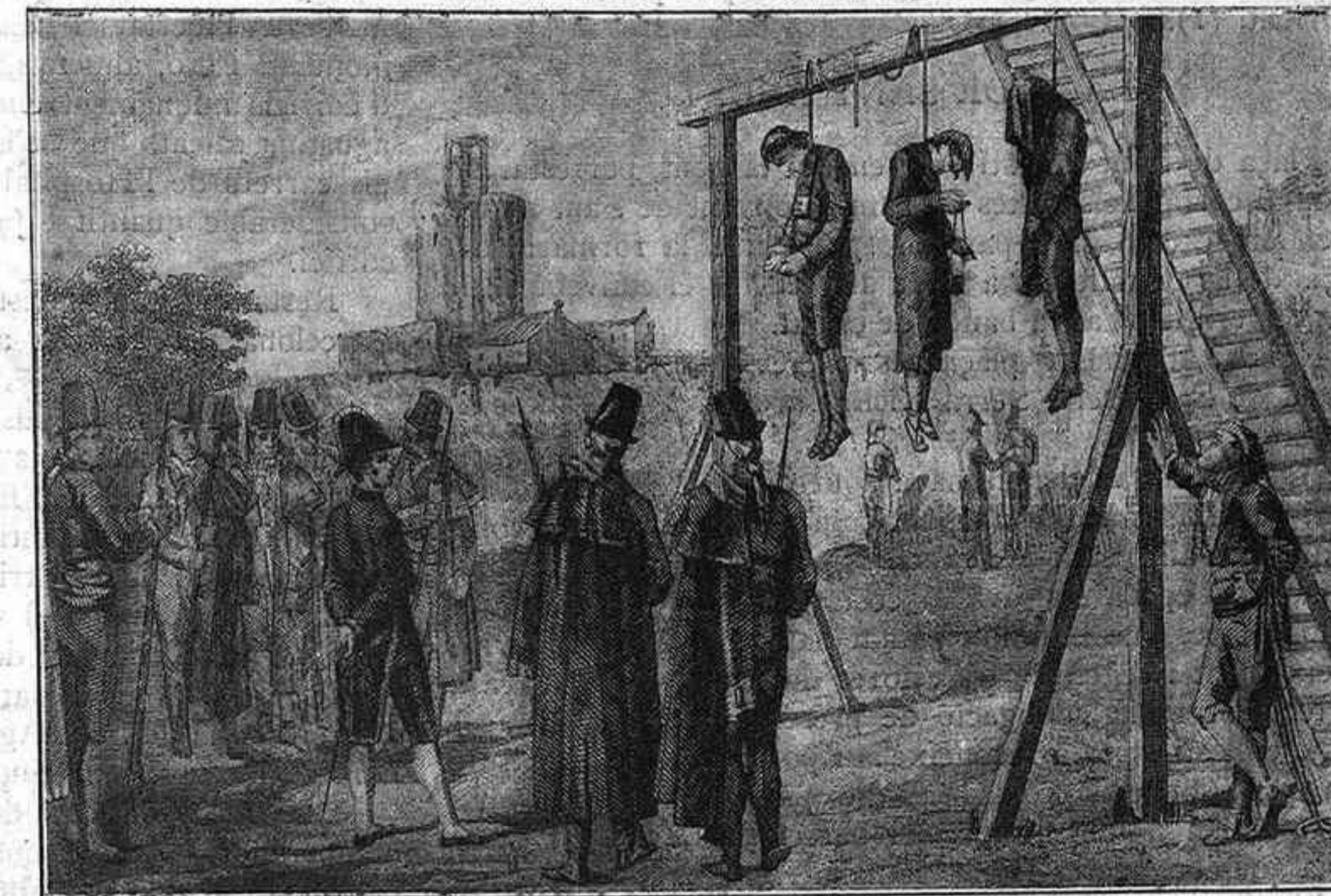

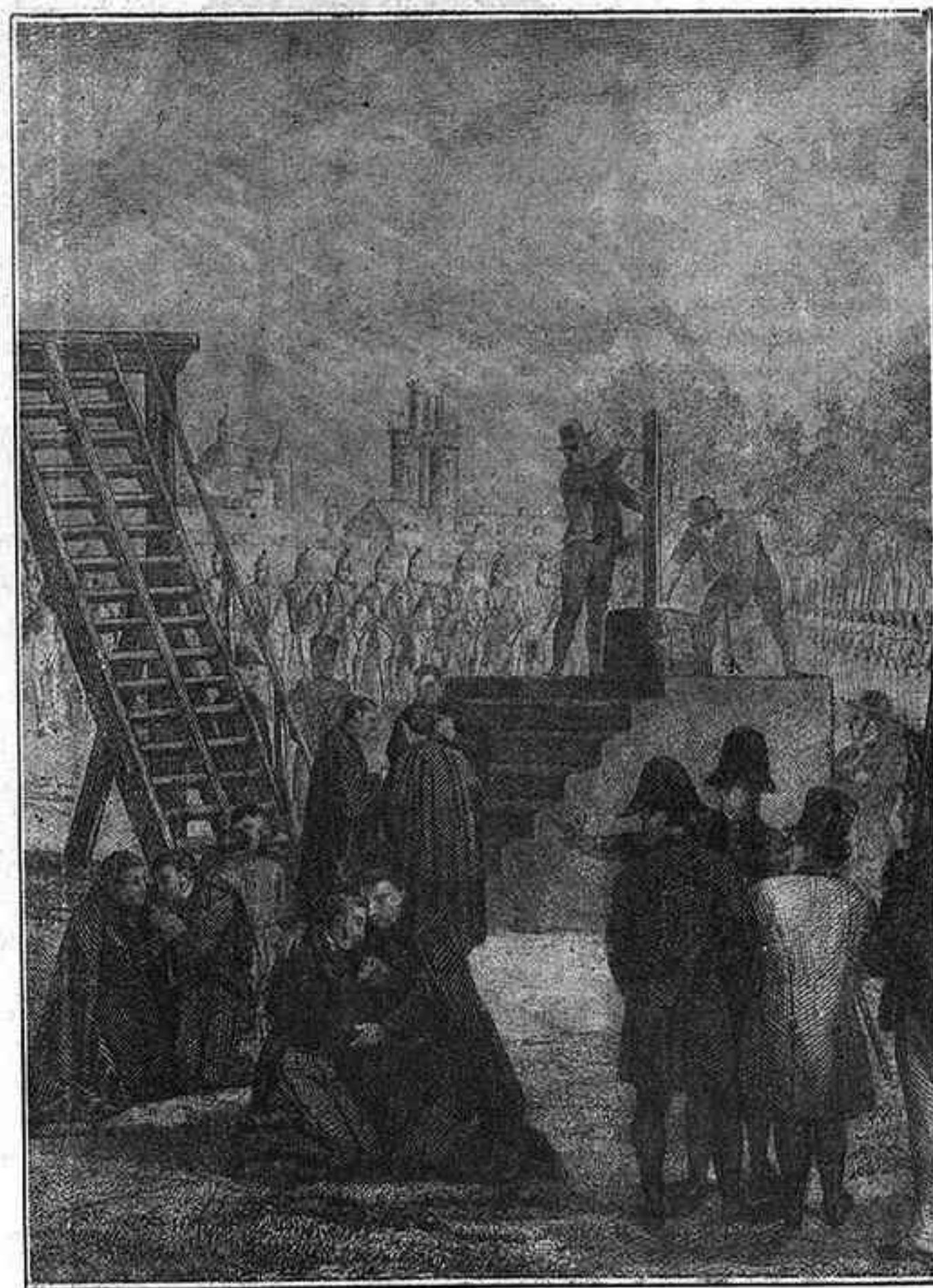
El penó de Santa Eulàlia sortint de la Municipalitat.

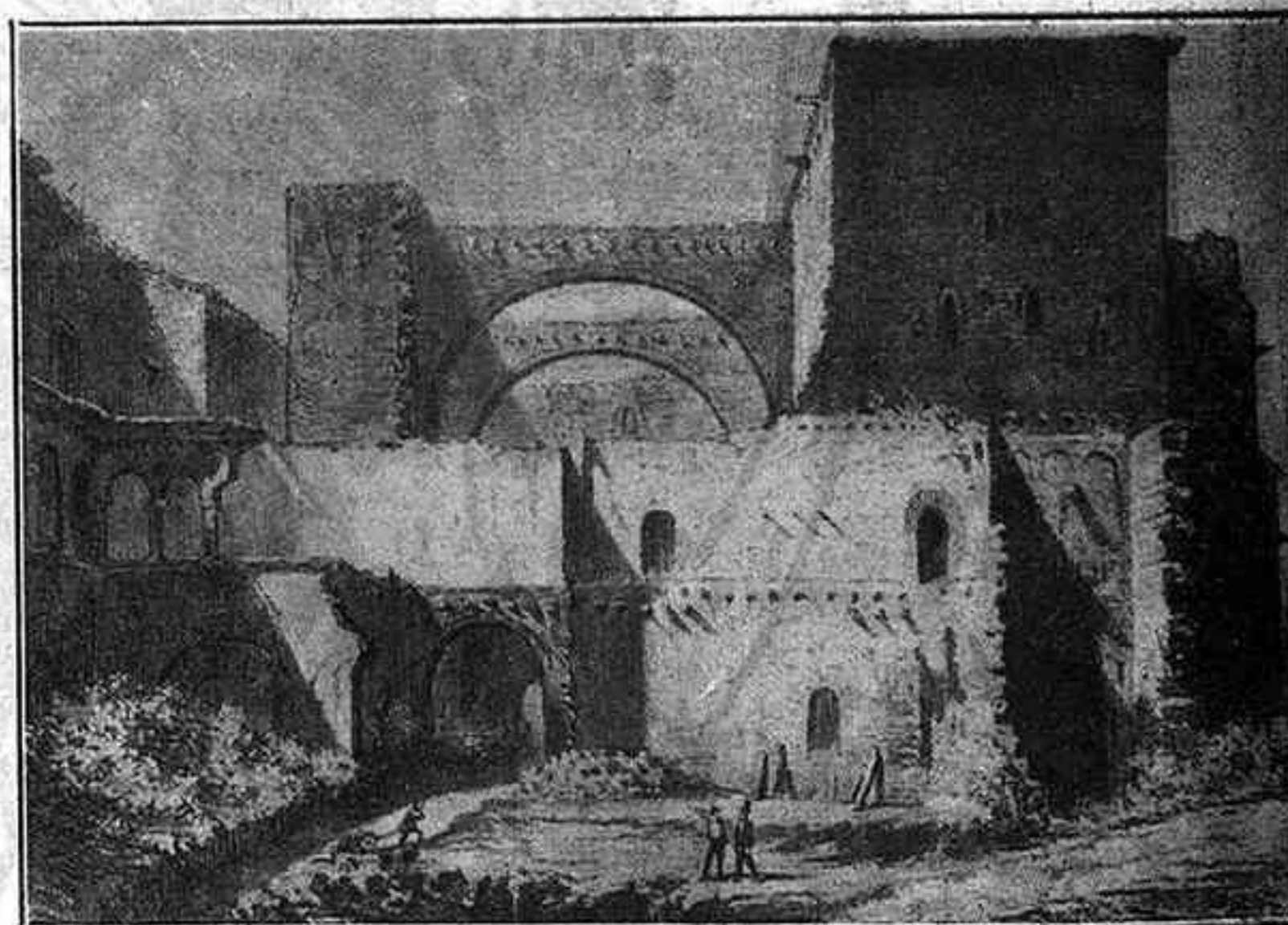
El pla de la Boqueria en 1802.

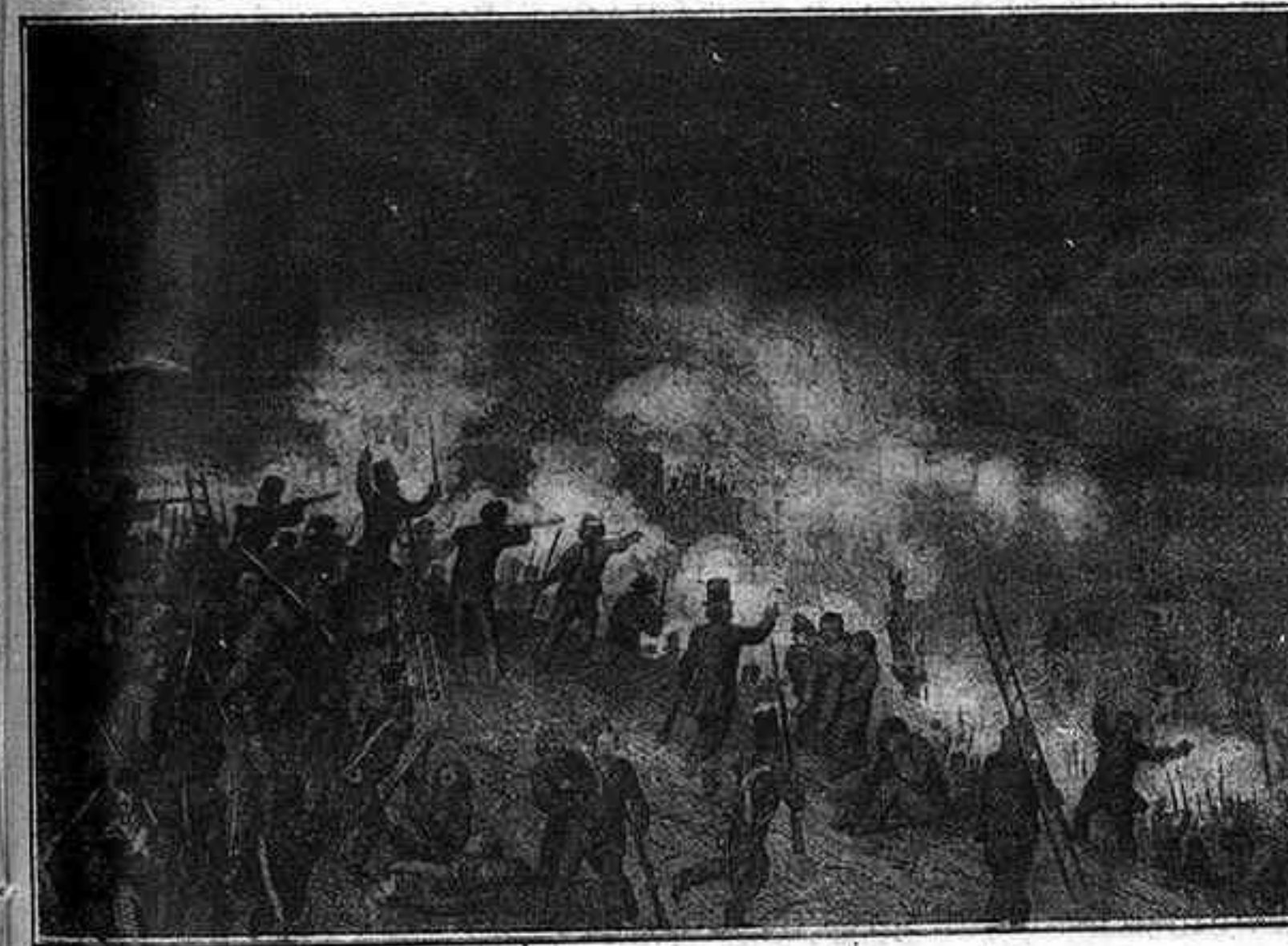
Com executaven en l'any 1835.

Execució, el dia 3 de juny de 1813, dels ciutadans Pou, Gallifa, Aufet, Navarro i Massana.

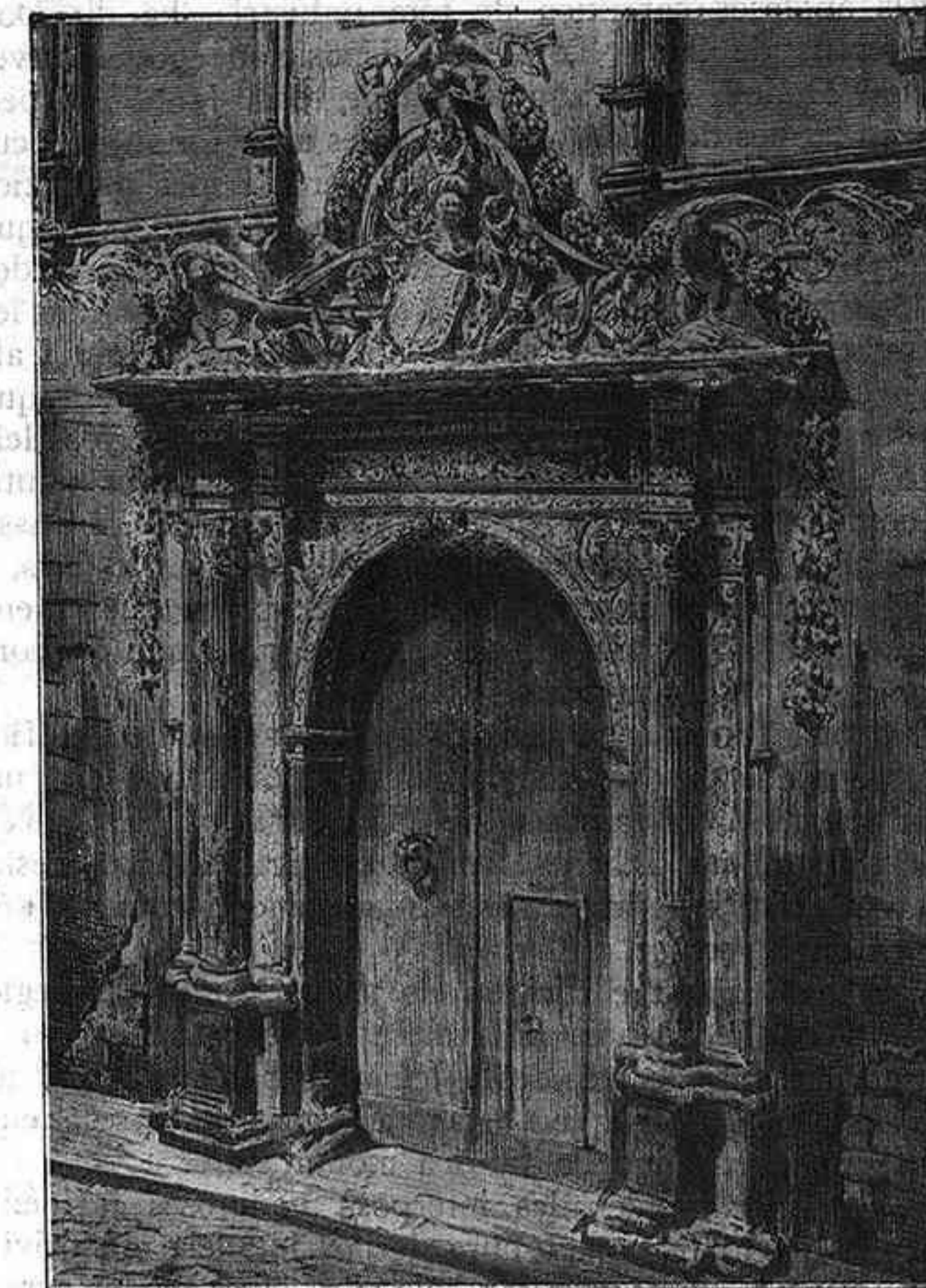

El Palau que s'aixecava entre els carrers de Cervantes i Comtesa de Sobradriel.

Assalt a la Ciutadela, el 6 d'octubre de 1843.

CENTENARI DEL NAIXEMENT D'EN VÍCTOR BALAGUER
De l'obra *Els carrers de Barcelona* de VÍCTOR BALAGUER

Porta de la Casa Gralla, avui desapareguda, al carrer de la Portaferriça.

Guàrdia civil. El segon està avui ocupat per la Fonda d'Orient. (1).

PLAÇA DE SANT AGUSTÍ

Plaça de Sant Agustí vell, en diu la gent, per estar situada al costat dels restes de l'antic convent de Sant Agustí, enderrocant en gran part en 1718 per a la formació del glacis de la Ciutadella, i a fi de diferenciar el convent antic del nou, erigit a l'altra banda de ciutat.

Neixen d'aquesta plaça els carrers del Portal Nou, Basses de Sant Pere, Serra Xich, Carders, Tantarantana i Tiradors.

Antigament es denominava aquest lloc Pont d'en Capderà, per existir en ell un pont construït sobre el rec comtal que per allí passa avui encara, per conducte subterrani. En aquella època s'alçava al costat d'aquest pont la casa comú del pes que la municipalitat havia destinat per al reconeixement i segell de les estofes de llana, a la qual casa tot teixidor tenia l'obligació de presentar els panyos acabats d'enllestir, per a reconèixe'ls i posar-los-hi el segell de cera quan sortien aprovats. Si dits panyos eren reprovats, es sotmetien a una antiga llei barcelonina, la qual prescrivia que els gèneres falsos de llana fossin cremats per mà del botxí en quatre llocs públics de la ciutat, a saber: al pont d'en Capderà, a la Plaça de Sant Jaume, a la de la Llotja i a la del Blat, avui denominada de l'Àngel.

Entre els molts oficis que comptava Barcelona, segons ja s'ha dit, el més actiu, el més constant i com privatiu seu fou el de l'art de la llana.

Els anglesos careixien de tota indústria, ha dit Don seus teixits de llana. Totes les disposicions governatives Pascual Madoz, quan aquesta ciutat tenia ja renom pels respiren la més decidida protecció a les arts, i molt particularment an aquest ram d'indústria; però la més patriòtica i eficaç, fou segurament l'expedida en 1443, manant que ningú pogués batre panyos ni estofes de llana, fabricades en altres països, imposant severes penes als patrons de les embarcacions que els portessin i no els denunciessin i als drapaires, sastres, i els tractants en gèneres de punt que compressin o venguessin, cosissin o cardessin panyos dels països estrangers. Per l'augment del crèdit nacional i utilitat comú, els panyos havien de fabricar-se segons la classe de la llana, amb determinat nombre de pues i urdidors, i en els superfins es marcava la lletra B. per a que essent coneguts per barcelonins, mereixessin el preu que els corresponia en tots els mercats.

Encara existeix en aquesta plaça gran part de l'edifici que fou residència del religiosos agustins, i que era un dels convents més famosos de Barcelona per les seves grans proporcions i bellesa arquitectònica. El que resta d'ell avui serveix de magatzems i quarter dels cossos d'artilleria i enginyers.

S'acabava aquest edifici en els primers anys del segle XVIII, en 1718, després d'haver-se començat en 1349 i haver tardat més de tres segles en acabar-lo, quan per al glacis de la Ciutadella, que s'estava aixecant, fou precis en-sorrar gran part d'aquella fàbrica monumental.

La comunitat endebades interposà poderoses influències per a detenir el cop. L'obra de la Ciutadella era privilegiada per a Felip V, que tan sols així deixà de fer arrasar Barcelona, com havia estat la seva primera intenció, en

càstic del crim comès pels catalans en defensar heroicament les seves llibertats i la seva ciutat estimada fins a l'últim moment. Però, almenys, més feliços que altres propietaris d'edificis iniquament enderrocats, pogueren aconseguir els agustins calçats que se'ls assignés un ample terreny entre els carrers de l'Hospital i de Sant Pau, i se'ls donés una considerable quantitat per a comprar-lo i aixecar el nou edifici.

Resta dit que aquest convent era un dels millors de Barcelona per la seva arquitectura i labors: la seva església era molt notable, d'una sola nau, ample i airosa, com les del Pi, Sant Just i altres d'aquells temps, i contenia algunes preciositats artístiques de gran mèrit, entre altres una Verge de l'Esperança, de marbre blanc, duta d'Itàlia, una taula bizantina, en la qual estava pintada altra verge, la qual obra s'atribuïa a Sant Lluch, i un envolum alabastrí de Jesús en el sepulcre.

En l'antic convent de que estem parlant, es presentà un dia, de pas per a Barcelona, el cardenal Egidi, religiós dels ermitans de Sant Agustí, natural de Viterbo, i un dels homes més savis que tingué al seu costat el Papa Lleó X.

En dada 7 de juny de 1518 escrigué des de Saragossa l'emperador Carles I una carta a la ciutat de Barcelona, participant-li que el Sant Pare, per coses que complien a l'estat de la fe catòlica, li enviava dit cardenal com a llegat seu, encarregant que a la seva entrada a Barcelona, se li fessin totes les honors d'una honrosa rebuda, semblant a les que en altres ocasions s'havien fet als llegats apostòlics, També deia que per a visitar-lo, acompanyar-lo i proveir-lo de les coses que hagués de menester en tots els seus senyorijs, enviava al venerable Joan d'Albanell, xantre de la catedral, al seu capellà i a Galceràn d'Albanell, gentil home de la seva guàrdia.

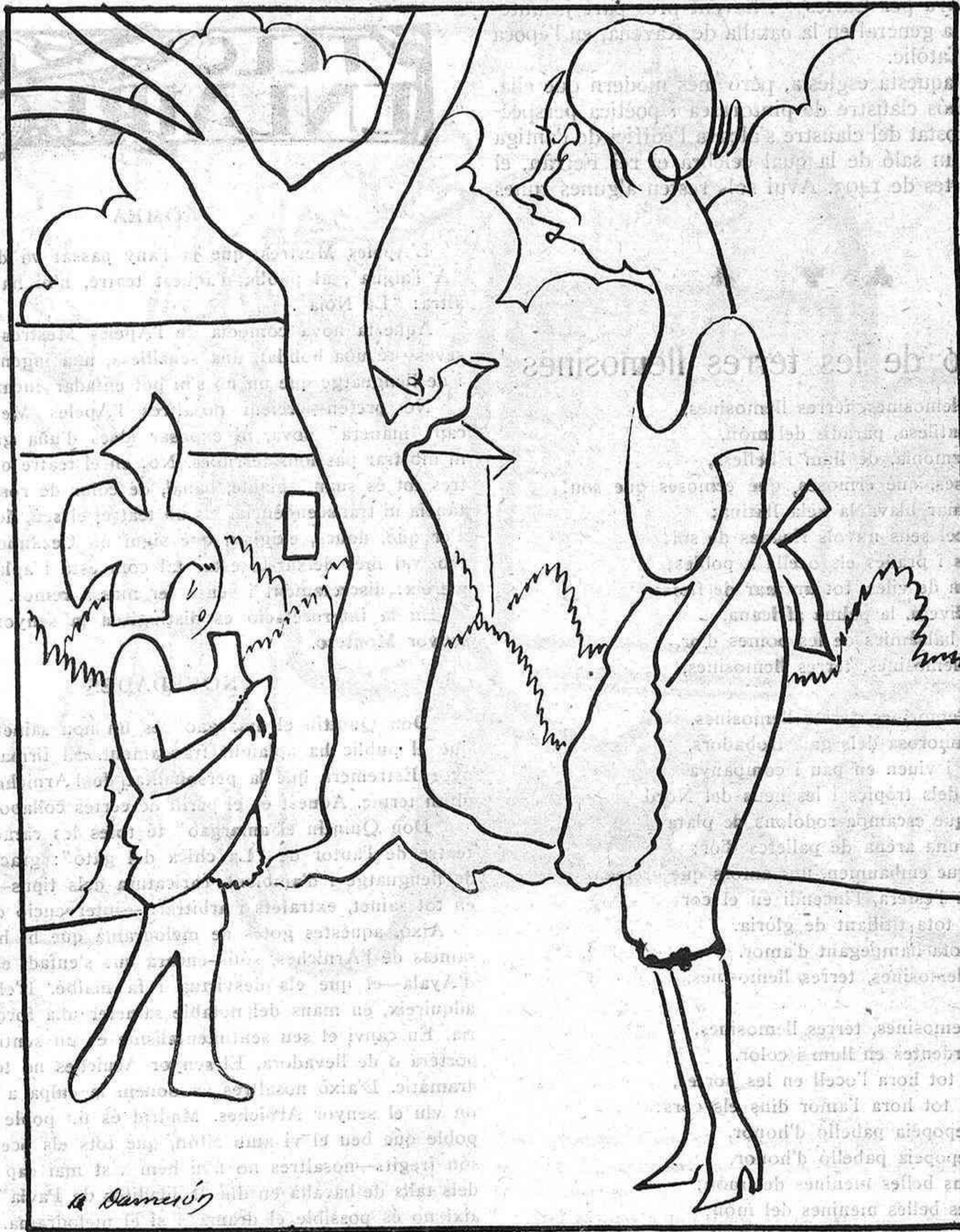
Aquesta credencial, rubricada del rei i refrendada del seu secretari Alborno, fou presentada per dits enviats en 12 del mateix juny pels consellers de Barcelona, els quals no volguent faltar a l'honor i reverència que fou costum observar en dites rebudes, feren al punt registrar els llibres antics de cerimònies; però com des de l'any 1373 no havia passat per aquesta ciutat cap legat cardenal, no es trobaven altres memòries que haver-los-hi fet alguns presents de dolços i altres coses de menjar i beure, determinaren, per respectes naturals de l'emperador, rebre'l amb tot el ceremonial degut a Sa Majestat Cesàrea, excepte el pali, que li negaren, no obstant i haver-lo pretès el mestre de cerimònies de sa Eminència.

Entrà, doncs, el cardenal a Barcelona, essent rebut amb gran pompa i cerimònia, el dilluns 13 de juny de l'any citat, i aquell mateix dia, després de dinar, precedint-los un criat, anaren tots els del Consell de la ciutat, amb els seus prohoms, a visitar el legat apostòlic, que s'allotjà segons queda ja dit en el convent dels Agustins; i després d'executat, s'entornaren a les cases consistorials per a preparar el present, que se li envià en aquesta forma: Anaven davant sis trompetes de la ciutat amb sobre vestes; un penjador amb dos parells de galls d'indi i quatre de capons; un altre de gallines; un altre de pollastres; un altre de bens ja escorxats; un altre de cabrits; dos homes amb dotze atxes i vint-i-quatre candelles; un altre amb una cistella de sucre esponjat; una mula amb una sàrria plena d'oques i ànecs; dues cavalleries amb dues vedelles mortes; una càrrega de vi negre, altra de clar, altra de vi grec, mitja càrrega de malvasia, i altra mitja d'altre vi generós que conduïen cinc cavalleries; i ademés quatre càrregues d'ordi i civada que componien vint-i-quatre quarteres.

Arribat que fou aquest present a la porta del convent

(1) En aquest mateix edifici tenim nosaltres des de fa molts anys, i la tindrem molts més encara, instal·lada la llibreria-redacció de L'ESQUELLA DE LA TORRATXA.

RADITELEFONIA

—El papà m'ha fet marxar perquè ara transmeten una sessió de l'Ajuntament i no vol que escolti paraules lletges.

pujà el síndic de la ciutat que el portava en son nom, a oferir-lo al cardenal legat, el qual l'admeté amb molta gentilesa, quedant-se amb tot a excepció de les cavalleries.

CARRER DE SANTA AGNA

Comença a la Rambla dels Estudis i desemboca a la Plaça de Santa Agna.

Prengué el seu nom de la Collegiata d'aquest títol que s'erigí en ella. La fàbrica d'aquest edifici començà a aixecar-se en 1141, essent acabada 1146, el qual li dona la respectable antiguitat de més de set segles. Fou creat aquest

edifici per a canonges de Sant Agustí, els quals hagueren d'abandonar el seu monestir de Sant Pau del Camp a causa dels perills que corrien habitant-lo, per les guerres de que era, aleshores, teatre Catalunya.

Cap particularitat notable ofereix el temple, que avui és una de les parròquies de Barcelona. En la capella dita del Sagrament es veuen algunes pintures degudes a Juncosa, pintor català de bastanta fama, i a l'entrar a l'església, a mà esquerra, rera la pila d'aigua beneïta, es troba el sepulcre de l'illustre català Don Miquel de Boera, que assistí com a quefe superior a les conquestes de Trípoli, Bujía, Oràn i Massalchevir, i que fou anomenat general de les

galeres d'Espanya per Carles V, havent pres part ja anteriorment com a general en la batalla de Ravenna, en l'època de Ferràn, el Catòlic.

Al costat d'aquesta església, però més modern que ella, es veu un formós claustre de pintoresca i poètica perspectiva. A l'altre costat del claustre s'alçava l'edifici de l'antiga Col·legiata, en un saló de la qual celebrà el rei Ferràn, el Catòlic, les Cortes de 1493. Avui sols resten algunes runes en aquell lloc.

La cançó de les terres llemosines

Terres llemosines, terres llemosines,
cort de gentilesa, paradís del món,
plenes d'armonia, de llum i bellesa,
què ermoses, què ermoses, què ermoses que sou!
Sobre la mar blava la vela llatina;
sobre un cel sens núvols riuades de sol;
per boscos i prades els ocells a pobles;
tot un món de viles, tot un mar de flors;
la verda olivera, la palma africana,
els arbres balsàmics de les pomes d'or.

Terres llemosines, terres llemosines,

Terres llemosines, terres llemosines,
la Marca amorosa dels gais trobadors,
on creixen i viuen en pau i companya
els arbres dels tròpics i les neus del Nord.
Una mar que escampa rodolons de plata
per sobre una arena de palletes d'or;
uns aires que embaumen, uns amors que cremen;
l'encens en l'esfera, l'incendi en el cor;
una pàtria tota titillant de glòria,
una terra tota llampegant d'amor.

Terres llemosines, terres llemosines,

Terres llemosines, terres llemosines,
enceses i ardentes en llum i color.
on canta a tot hora l'ocell en les hortes,
on canta a tot hora l'amor dins els cors;
sou en la epopeia pabelló d'honor,
sou en la epopeia pabelló d'honor,
teniu les pus belles menines del món;
teniu les pus belles menines del món;
per terme les ones de la mar llatina,
per fita les serres del Pirén boirós.

Terres llemosines, terres del meu cor!

Terres llemosines, terres llemosines,
romàntiques terres de pretz i lauzor,
empori de joia, viles de paratge,
què ermoses, què ermoses, què ermoses que sou!

VÍCTOR BALAGUER

**Aquest número
ha passat
per la prèvia
censura militar**

ROMEA

L'Apeles Mestres, que ja l'any passat va donar una obra: "A l'aigua", al públic d'aquest teatre, n'hi ha donat ara una altra: "La Noia".

Aquesta nova comèdia de l'Apeles Mestres—com totes les seves—té una bondat, una senzillesa, una ingenuïtat de tècnica i de llenguatge que un no s'hi pot enfadar encara que vulgui.

No pretén—creiem nosaltres l'Apeles Mestres—descobrir cap "manera" nova, ni exposar idees d'una gran originalitat, ni mostrar passions terribles. No: en el teatre de l'Apeles Mestres tot és suau, amable, banal, de color de rosa, sense importància ni transcendència. Es un teatre, el seu, de targeta postal. Per què, doncs, exigir-li que sigui un Cezanne, o un Manet? No, val més deixar-lo estar tal com està i aplaudir-lo com es mereix: discretament i sense fer massa remor.

En la interpretació es distingiren la senyora Morera i el senyor Montero.

NOVEDADES

"Don Quintín el amargao" és un nou sàinet de l'Arniches que el públic ha aplaudit francament. El firma també un senyor Estremera que la personalitat de l'Arniches deixa en un últim terme. Aquest és el perill de certes col·laboracions.

"Don Quintín el amargao" té totes les característiques del teatre de l'autor de "La chica del gato": graciosa caricatura de llenguatge i d'ambient, caricatura dels tipus—que són, com en tot sàinet, extrafets i arbitraris—intervenció del melodrama.

Això, aquestes gotes de melodrama que hi han en tots els sàinets de l'Arniches, són—encara que s'enfadi el senyor Pérez d'Ayala—el que els desvirtua i fa malbé. L'element grotesc adquireix, en mans del notable sàineter una força extraordinària. En canvi el seu sentimentalisme és un sentimentalisme de portera o de llevadora. El senyor Arniches no té temperament dramàtic. D'això nosaltres en donem la culpa a Madrid, poble on viu el senyor Arniches. Madrid és un poble de broma, un poble que beu el vi amb sifón, que tots els ocells que hi han són fregits—nosaltres no n'hi hem vist mai cap de viu—i que dels talls de bacallà en diu "soldaditos de Pavía". En un poble així no és possible el drama, i sí el melodrama. Però del melodrama se'n pot prescindir. Que és lo que hauria de fer el senyor Arniches.

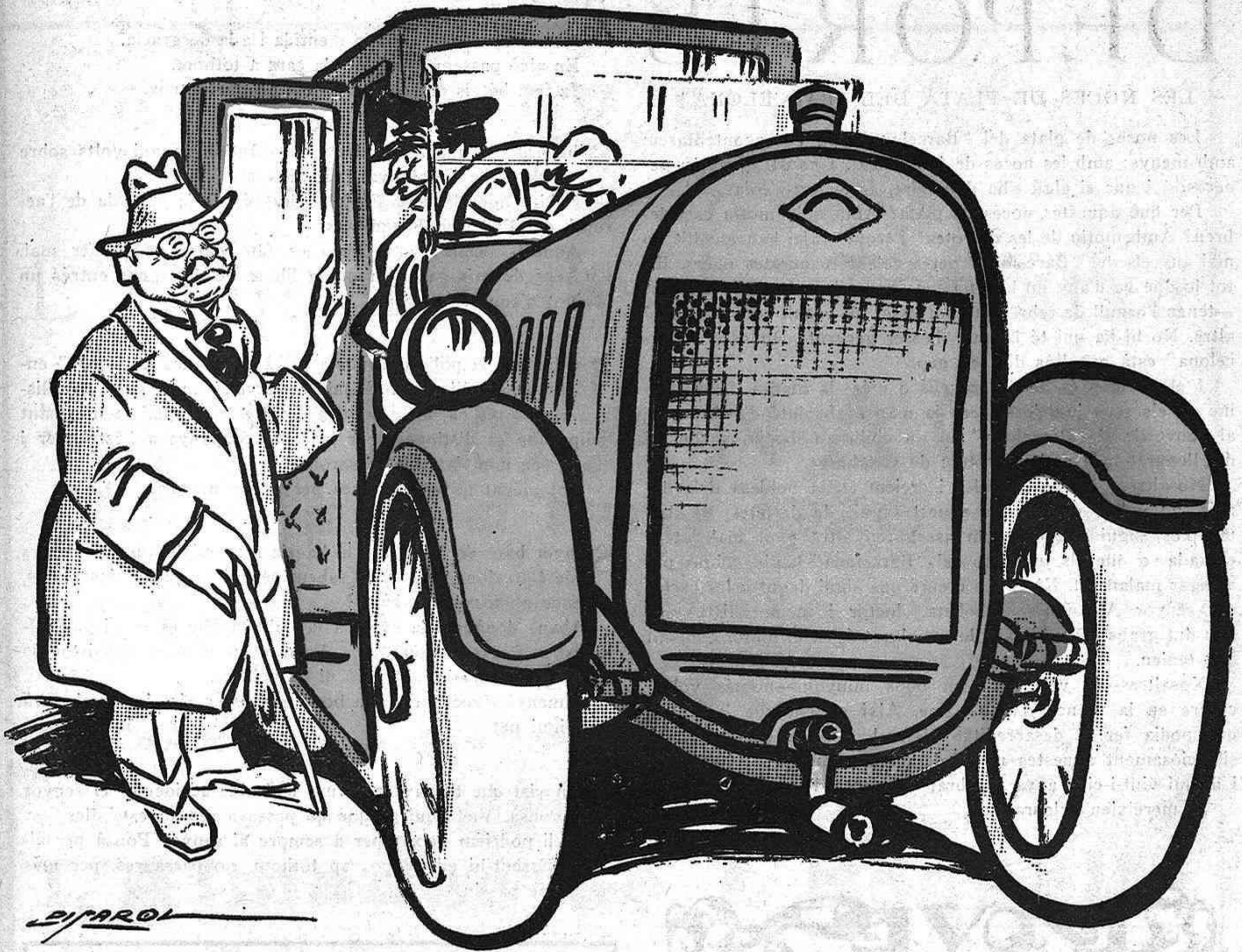
En la interpretació es distingiren la senyora Mayendia, la senyora que interpreta la "cantaora" de la taverna, qual nom sentim no recordar, i els senyors Llaurador, Ortíz i Vidal.

El decorat, que no sabem de qui és, ni ganes, molt dolent.

LICEU

Nosaltres tenim un gran entusiasme per la música russa. La creiem una de les músiques més pures del món, perquè es nodreix, essencialment, de motius populars: "kopoks", o siguin danses de cotxers, cançons de noces, cançons de bressol, com la que Rymsky Korsakov, en aquest "Tzar Saltán", ha aprofitat per a un chor de dides. Sortosament nosaltres podem parlar d'això per conèixer, gràcies al mestre Llongueras, uns àlbums de música popular russa interessantíssims. Així nosaltres hem pogut trobar un parentesc en la música popular russa i la

ELS DISTRETS

música popular espanyola. En la "Sherazada" de Rymsky Korsakov hi ha un aire de jota castellana.

Rymsky Korsakov, un del famós grup dels "Cinc"—Balakirer, Cui, Borodín, Musorgsky i ell—és un dels músics que més ens interessin. Ens interessa com a músic, pròpiament dit, i com a instrumentador: la instrumentació del "Boris", feta per ell, és una meravella.

Les òperes russes, totes les que coneixem nosaltres, són una cosa apart del drama líric wagnerià i més apart encara—sortosament—de l'operística italiana. Un dels seus valors principals és la seva personalitat, la seva singularitat.

La música i el llibre, tenen una desigualtat salvatge i encantadora—i aquesta desigualtat en art és el geni—tal com pot advertir-se en la literatura: Dostriewski, Gogol, Korolenko, Andreiev, Tchekor, Kuprin, Gorki. Tolstoï i Turguenev són més occidentals, més influenciats per les literatures europees.

En l'art rus—format tan sols per la música i la literatura, ja que la pintura no existeix, o existeix en un estat bàrbar i primari—la passió és un valor primordial, essencial gairebé. La passió és una cosa difícil de posar, de tancar, en motllos.

— A on?

— Avinyó, 33, tercer primera.

Així aquestes novel·les, aquests drames, aquestes cançons russes, ens fan a nosaltres—tan correctes, tan civilitzats—un efecte tan estrany.

Així fa—no a nosaltres: a la gent—un efecte estrany el llibre del "Tzar Saltán" de Puskin, un dels poetes russos més característics, d'una simplicitat encisera i difícilíssima de lograr en el teatre, gènere fàcil a la parauleria i a la faramalla retòrica.

La música de Rymsky Korsakov és personalíssima i té una expressió com hem vist en pocs altres músics. Subratlla les paraules del diàleg amb una malícia, amb una passió, amb una sensualitat, amb una melangia—segons la situació de l'obra—amb un encert que no acostuma a tenir la música dramàtica.

El decorat del senyors Batlle i Amigó, molt discret i entonat. La interpretació molt justa, al nostre entendre.

BOB

DEPORTS

LES NOCES DE PLATA DEL "BARCELONA"

Les noces de plata del "Barcelona"? Ja ens acontentarem amb menys: amb les noces de ferro colat. I consti que som generosos, i que si algú s'ha d'ofendre, és el ferro colat.

Per què aquestes noces de plata? Amb quin motiu es celebren? Amb motiu de les derrotes? Perquè, vaja, han escollit un mal any els del "Barcelona" per a celebrar aquestes noces. En tot lo que va d'any no han fet més que rebre. Potser—quí sap!—tenen l'orgull de rebre, que pot ésser un orgull com qualsevol altre. No hi ha qui té l'orgull d'ésser geperut? Doncs el "Barcelona" està orgullós del seu gep.

I el seu gep és de dos rovells o més: la manca d'entusiasme en els seus jugadors, però la manca absoluta d'entusiasme al convertir el "Barcelona" en un club tan llastimós com el del llogaret més petit i grotesc de Catalunya.

Nosaltres, que som nobles i creiem en la noblesa dels demés, no volem creure que aquest seguit de desfetes, de daltabaixos, sigui deguda—com assegurin altra gent mal intencionada—a que els jugadors del "Barcelona" hagin cobrat per a jugar malament. Ni volem creure que sigui degut a les cartes del senyor Alcántara—futbolista, doctor i memorialista—que han dut grans disturbis al Club, malgrat ésser el millor element que tenien.

Nosaltres—ja veieu si som bons minyons—només volem creure en la manca d'entusiasme. Així creiem que lo millor que podia fer el desacreditat "Barcelona" era deixar passar silenciosament aquestes noces de plata, esmenar-se, jugar bé, i d'aquí vint-i-cinc anys, celebrar les noces d'or.

Si mereixien celebrar-se.

L'AMO

Creiem que les porteres donaran ordres de que als ascensors no hi pugi mai més que una persona sola, perquè si n'hi van més d'una, com que mentre puja l'ascensor s'avorreixen, es barallen.

Ja som a Santa Llúcia; és avui. Santa Llúcia és advocada per a la vista. Fan festa els sastres i nosaltres tremolem de por perquè avui els bagarà de fer-nos una altra visita per a cobrar la factura.

A Santa Llúcia li van treure els ulls. A nosaltres també, o almenys ho sembla; fa un quant temps que hi veiem tan poc, que no hi veiem res.

Santa Llúcia gloriosa
la vista i la claredat.

A Santa Llúcia estem per a demanar-li ulls de gat que hi veuen a les fosques. Com que fa tant temps, que estem a les fosques. Però tenim por. No hi volem jocs amb els sants ni jocs amb la vista, perquè estem segurs que perquè hi veiéssim a les fosques ens donaria ulls de mussol, i d'això en tenim masses.

A tot arreu del món ço que indigna més que la desgràcia, és la mentida.

Nosaltres estem fets a la mentida i a la desgràcia.

En això passem la mà per la cara a tothom.

Ja fem bé els que tot ho posem en quarentena.

S'ha ordenat que l'esquadreta aeronàutica dongui volts sobre el Nord de Catalunya, fent proves.

Caldrà que els pobles vigilin després de la caiguda de l'aeroplà del Passatge Escudillers.

Aquests ocells quan cauen es fan mal i poden fer mal, i no ens donaria cap gust que a l'hora de dinar ens entrés un borinot d'aquests a casa.

Es diu que la policia francesa privà un "lance de honor" entre un significat monàrquic espanyol i un cèlebre novel·lista retirat anys ha de la política espanyola, el qual fa un quant temps que es distingeix per la seva campanya a l'estranger i que el seu nom fa molt de soroll.

Tot plegat un episodi més per a una novella.

Senyor baró de Viver, no hi hauria manera de que els carrers de Barcelona, ja que no sabem perquè no poden ésser nets, almenys no fossin tan bruts?

Abans donàvem la culpa a la política que es menjava l'administració. Ara l'haurem de donar a les mòmies consistorials que no saben d'administració ni de política.

Almenys sigueu nets. Un home pot ésser ximple si vol, però que sigui net.

Hem vist que tornava a actuar d'alcalde accidental el senyor Ponsà. Ve't aquí perquè no passava res aquests dies.

Ja li podríem deixar per a sempre al senyor Ponsà per alcalde. Essent-hi ell, ja ho sap tothom, no passa res, per més coses que passin.

EL AÑO EN LA MANO

Almanaque-Enciclopedia de la vida práctica para 1925

Todos los compradores de EL AÑO EN LA MANO, tienen participación al billete entero Num. 9.134 de la

LOTERIA DE NAVIDAD

PRECIOS: Rústica, 1'50 pesetas — Encuadernado, 2 pesetas

Lo romiatge de l'ànima

per VICTOR BALAGUER

PREU:

Una pesseta

Antoni López, editor — Rambla del Mítg, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Oln, 8
BARCELONA

Llibreria Espanyola de Antoni López • • Rambla del Mig, 20, Barcelona

TELEFONO A. 4115

AVIS

Dimecres, dia 17, sortirà

L'Esquella de la Torratxa

ALMANAC

per a l'any 1925

Un volum d'unes 200 planes impreses sobre magnífic paper satinat, atapeïdes de dibuixos i escrites pels nostres millors literats

Coberta impresa a varies tintes, del notable artista SEGRELLES

L'Almanac de L'Esquella

és el llibre més popular de Catalunya

L'Almanac de L'Esquella

fa XXXVII anys que es publica

Preu de l'Almanac: Ptes. 1'50

DIETARIS * * BLOCS

TALONARIS DE LA RIFA

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extraviats si no's remeta, ademés 30 cèntims per a certificat. Als corresponals se'ls otorguen rebaltes.

TIPUS D'ACTUALITAT

El torronaire.